

Coronavirus i desinformació

Per aprendre dels errors del passat els mitjans de comunicació han de jugar el seu paper

Gent amb mascareta al centre de Barcelona. | Adrià Costa

Una de les característiques de la pandèmia pel coronavirus ha estat la desinformació. La desconexió entre el consens científic i una part de la ciutadania s'ha fet palès en les notícies sobre la seguretat de les vacunes o el mateix origen de la pandèmia. Els arguments emprats tenen a veure amb els que discuteixen la forma de la terra o l'evidència del canvi climàtic. El clima polític global actual tan polaritzat ha empitjorat la situació perquè genera un caldo òptim per a la desinformació.

Un munt de publicacions i declaracions científiques solidàries defensen les evidències contrastades, per damunt de la desinformació i les ocurrències; i promouen la solidaritat per lluitar contra la Covid-19. Però no sempre han tingut el ressò necessari i la desinformació s'ha estès per tot arreu; tant, que de vegades ofega i eclipsa les fonts d'informació fiables, mentre esdevenen ?creïbles? teories conspiranoiques.

A l'inici de la pandèmia de la sida també hi va haver una desinformació generalitzada. Durant anys van proliferar altres rumors i teories conspiranoiques. De fet, encara avui dia, a diverses regions es persisteixen arguments que el VIH no existeix o que no causa sida, i que les teràpies per a combatre'l són tòxiques per a la salut humana. Tot això, malgrat l'evidència acumulada en multitud de publicacions.

La influència d'aquests falsos arguments va contagiar la política governamental. Va ser especialment fatal el negacionisme del govern sud-africà de Mbeki a principis de la dècada de

2000, perquè hi va haver un rebuig infame a les proves sobre l'eficàcia de la medicació contra el VIH. La decisió va negar a milers de mares l'accés a teràpies antiretrovirals, i va promoure l'ús no contrastat de remeis amb herbes com l'all, la remolatxa i el suc de llimona per al tractament de la sida. Tot plegat, va dur a un grau de transmissió del VIH innecessari, que va costar més de tres-centes mil vides.

Per aprendre dels errors del passat els mitjans de comunicació han de jugar el seu paper.

La major part de les principals organitzacions de mitjans de comunicació han anat deixant de banda la publicació de titulars espectaculars per atraure més espectadors per evitar de provocar el pànic entre el públic. En certa manera, imatges suaus o omeses durant l'efecte letal que va tenir la primera onada fa uns mesos pot explicar, en part moltes actuacions irresponsables actuals que generen nous brots.

Però, a mesura que la Covid-19 s'ha convertit en una crisi de salut pública global, les xarxes segueixen difonent "boles". Una de les més reeixides és que el virus va ser creat artificialment en un laboratori per un govern canalla amb una agenda oculta. L'afirmació no només no aporta cap prova creïble que l'avalí, sinó que ha estat desmentida per l'evidència científica des que es va conèixer la seqüència del virus. Qui l'hagués dissenyat hauria de rebre el Premi Nobel, i, cas que hagués disposat de la tècnica innovadora per a la creació del virus, hauria deixat senyals en el genoma que la delatarien.

Una altra informació sorprenentment força reeixida va en el sentit de reduir la transmissió i l'exposició al virus. Tot i no haver estat contrastat per fonts acreditades, s'ha creat el mite popular que alguns remeis casolans poden curar o evitar que les persones puguin contraure el virus. Malgrat la manca completa d'evidències, prendre vitamina C o menjar all s'han popularitzat com a remeis miraculosos.

Moltes de les propostes són inofensives, però altres tenen un potencial de perillositat. Un producte que ha guanyat força a les xarxes socials consisteix a barrejar una solució de clorit de sodi amb àcid cítric, a la que atribueixen accions antimicrobianes, antivirals i antibacterianes. Tot i l'advertència de les administracions d'àmbit local, nacional i internacional sobre els efectes nocius que pot tenir, com són vòmits importants, baixada de la pressió arterial fins a posar en risc la vida i insuficiència hepàtica aguda.

Ja fa mesos que les administracions persegueixen i denuncien aquestes recomanacions que no tenen cap fonament, però la justícia va lenta i encara hi ha ingressos hospitalaris per la ingesta d'aquest producte. La difusió d'informació falsa ofega les fonts creïbles i els aprofitats de la credulitat van generant falses expectatives que poden ser perilloses. No només pel risc que comporten, sinó perquè també generen una falsa confiança de protecció.

Cal prendre mesures contra aquestes iniciatives no contrastades i que comporten riscos. No només la premsa i les administracions, sinó també la societat civil hem d'estar amatents contra la mentida. Que ja hem vist que el temps lliure del confinament i la reclusió dona per inventar i molt.

[noticiadiari]2/207589[/noticiadiari]

[noticiadiari]2/207590[/noticiadiari]

[noticiadiari]2/207422[/noticiadiari]

[noticiadiari]2/201967[/noticiadiari]

[noticiadiari]2/205332[/noticiadiari]